

Umowa stoi!

WIEDZA W PIGUŁCE

Dla nauczyciela

Zajęcia mają służyć przybliżeniu zagadnienia w podstawowym zakresie: wprowadzeniu pojęcia umowy i pokazaniu, że aktywność w sieci często idzie w parze z konsekwencjami finansowymi. Warto przekazać uczestnikom, że wszelkie wątpliwości związane z regulaminami, umowami i transakcjami zawsze należy rozwiewać. Kolejnym aspektem jest uświadomienie, że właściwie wszystkie usługi telekomunikacyjne są płatne. Tu najistotniejsze jest wskazanie na generujące często wysokie koszty korzystanie z telefonów komórkowych.

Umowa to porozumienie dwóch lub więcej stron mające na celu uzgodnienie wzajemnych obowiązków i praw. Umowy najczęściej sporządza się na piśmie i potwierdza podpisem. Jednakże umowy ustne w większości przypadków również są ważne. Umowa jest czynnością prawną i wywołuje skutki prawne, co oznacza, że w przypadku naruszenia postanowień zawartych w umowie przez jedną ze stron, druga strona może dochodzić swoich praw np. w sądzie.

Co do zasady umowy mogą zawierać osoby posiadające zdolność do czynności prawnych. Są to pełnoletnie osoby fizyczne i osoby prawne (najczęściej spółki, stowarzyszenia, fundacje, a także Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego, np. gminy). Jednakże osoby, które nie ukończyły lat 18, mogą samodzielnie zawierać umowy w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Należą do nich np. kupno gazety albo biletu na autobus w kiosku, zakupy w warzywniaku, ale już raczej nie założenie konta w serwisie społecznościowym. Kwestie te rozstrzygają regulaminy poszczególnych serwisów, przeważnie jednak wymagają one zgody rodziców w przypadku osób poniżej 18. roku życia. Narzucają także minimalną granicę wieku (np. pozwalają na założenie konta dopiero od 13. roku życia). Zawsze trzeba sprawdzić regulamin konkretnej usługi.

Zawieranie umów na odległość — akceptacja regulaminów internetowych, zakupy online czy podpisywanie dokumentów poza lokalem firmy, z którą dokonujesz transakcji (a także w trakcie rozmowy telefonicznej z konsultantem) — regulowane jest przez **Ustawę o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny**. W terminie 10 dni można odstąpić od takiej umowy bez żadnych konsekwencji finansowych (sprzedawca zwróci nam pieniądze za zakupiony towar) i bez podania przyczyny. Każda zmiana regulaminu wymaga pisemnego powiadomienia — ma to znaczenie zwłaszcza w przypadku usług telekomunikacyjnych (regulaminy firm zapewniających dostęp do internetu często się zmieniają).

Dla ucznia

Korzystanie z telefonu, internetu, oglądanie telewizji, obecność na portalach społecznościowych oraz zakupy są możliwe na podstawie umowy. Umowa to dobrowolna zgoda na ustalone warunki po zaakceptowaniu regulaminu. Większość umów jest ważna tylko wtedy, kiedy zawierają je dorośli.

Kiedy w zwykłym sklepie lub na stronach internetowych wymagane jest podanie imienia, nazwiska, adresu, wpłacenie pieniędzy na konto w zamian za jakąś usługę lub kiedy musisz kliknąć „OK” lub „Akceptuj”, aby skorzystać z serwisu, zawsze proś opiekunów o pomoc.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Zajęcia mają na celu przybliżenie tematu zawierania umów i zwrócenie uwagi na sytuacje, które wymagają zachowania ostrożności. Uczestnicy i uczestniczki będą zastanawiać się nad konsekwencjami akceptowania regulaminów portali internetowych, dowiedzą się, że akceptacja regulaminu oznacza zawarcie umowy i poznają „kodeks zachowań”, o którym warto pamiętać, korzystając z telefonu i internetu.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- rozumieją, że akceptacja regulaminu na stronie internetowej jest zawarciem umowy;
- potrafią wymienić sytuacje, kiedy płatności są ukryte;
- wiedzą, jak unikać ukrytych płatności, korzystając z telefonu i internetu;
- potrafią w sposób krytyczny podchodzić do regulaminów i umów w internecie;
- wiedzą, do kogo zwrócić się o pomoc.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 10 min
Forma: rozmowa
Pomoce: tablica, kreda

Zadaj uczestnikom i uczestniczkom pytania:

- Co to jest umowa?
- Kto z kim zawiera umowy?

Następnie zapytaj, jakie oni albo ich rodzice zawierają umowy. Pojawiające się odpowiedzi zapisuj na tablicy.

Jeśli wśród odpowiedzi nie pojawią się poniższe przykłady, powiedz o:

- umowie o pracę,
- umowie z ubezpieczycielem,
- umowie najmu samochodu,
- umowie z operatorem telefonicznym,
- umowie z dostawcą internetu,
- umowie najmu mieszkania.

Zapytaj uczestniczki i uczestników, jak myślą: czy kupno chleba jest zawarciem umowy? Powiedz, że umowę zawieramy nawet wtedy, gdy nie jest ona spisana na papierze i podpisana przez dwie strony. Zgodnie z prawem umowa może być na przykład ustna, tak jak w przypadku kupna chleba. Powiedz, że zawieranie umów może odbywać się również przez internet, na przykład poprzez rejestrację na różnych portalach internetowych (po zaakceptowaniu regulaminu portalu).

2.

Czas: 20 min
Forma: praca w grupach
Pomoce: **materiał pomocniczy dla grup „Przykładowe umowy”**

Podziel uczestników i uczestniczki na grupy po 4 osoby. Każdej grupie daj jedną historię z **materiału pomocniczego dla grup „Przykładowe umowy”**. Poproś grupy o zapoznanie się z historią, porozmawianie o niej w grupie i zastanowienie się nad radami, które mogliby dać Tomkowi w sytuacji, która go spotkała. Upewnij się, że wszyscy wiedzą, co robić. W razie wątpliwości odpowiedz na pytania. Po 10 minutach poproś grupy o przedstawienie ich wersji historii Tomka i rad, które by mu udzielili.

Zapytaj, jakie mogą być konsekwencje akceptowania regulaminu, którego nie znamy. Czy uczestnicy i uczestniczki rejestrowali się na portalach i akceptowali ich regulaminy? Jeśli tak, zapytaj, jakie to były portale.

Powiedz, że regulaminy są pisane językiem prawniczym, przez co bywają trudne do zrozumienia. Zapytaj, co w takich sytuacjach można zrobić, kogo poprosić o pomoc. Jeśli taka odpowiedź nie padnie, powiedz, że najlepiej zwrócić się o pomoc do rodziców albo starszej osoby, która czytała regulamin i może nam go wyjaśnić.

3.

Czas: 15 min
Forma: praca w grupach
Pomoce: czyste kartki, długopisy

Podziel uczestników i uczestniczki na grupy po 3 osoby i poproś o sformułowanie 2–3 zasad dotyczących bezpiecznych zachowań związanych z zawieraniem umów przez internet i za pośrednictwem telefonu. Następnie połącz po dwie grupy ze sobą, tworząc grupy 6-osobowe. Uczestniczki i uczestnicy będą dalej razem pracować nad kodeksem zachowań. Możesz połączyć grupy jeszcze raz, tworząc 2–3 duże grupy. Każda grupa powinna zakończyć ćwiczenie, przedstawiając własną listę zachowań. Na koniec doprowadź do stworzenia jednego wspólnego kodeksu. Podsumuj pracę, korzystając z przykładów, które pojawiły się podczas pracy w grupach.

Podsumowując zwróć uwagę na ukryte płatności, które w pierwszej chwili nie są widoczne. Niektóre darmowe rzeczy są darmowe tylko w ograniczonym zakresie, a jeśli chcemy korzystać z pełnej wersji, wtedy trzeba zapłacić. Nie zawsze znamy opłatę za połączenie, czy SMS-a. Zdarza się, że informacje te są ukrywane lub podawane tak, żeby trudno było je dostrzec.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzonych zajęciach uczestniczki i uczestnicy:

- rozumieją, że akceptacja regulaminu na stronie internetowej jest zawarciem umowy?
- potrafią wymienić sytuacje, kiedy mamy do czynienia z ukrytymi płatnościami?
- wiedzą, jak unikać ukrytych płatności, korzystając z telefonu i internetu?
- potrafią w sposób krytyczny podchodzić do regulaminów i umów w internecie?
- wiedzą do kogo zwrócić się o pomoc?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz wątpliwości, czy uczestnicy i uczestniczki samodzielnie sformułują zasady do kodeksu zachowań, ćwiczenie 3. możesz przeprowadzić, korzystając z **materiału pomocniczego dla grup „Kodeks zachowań”**. Podziel uczestników i uczestniczki na grupy po 4 oso-

by. Każdej grupie daj jeden fragment z **materiału pomocniczego dla grup „Kodeks zachowań”**. Poproś grupy o wykonanie znaków graficznych ilustrujących poszczególne punkty z kodeksu zachowań. Poproś grupy o prezentację prac.

Ćwiczenie 3. możesz rozwinąć o pracę prowadzoną wspólnie lub w grupach nad innymi punktami kodeksu zachowań. Poproś uczestników i uczestniczki o zastanowienie się nad niewymienionymi zachowaniami dotyczącymi regulaminów, zakupów i zakładania kont, o których warto pamiętać.

MATERIAŁY

materiał pomocniczy dla grup „Przykładowe umowy”
materiał pomocniczy dla grup „Kodeks zachowań”

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Przyporządkuj. Czy wymieniona czynność jest zawarciem umowy?

Kategorie:

- tak
- nie

Elementy do przyporządkowania:

- akceptacja regulaminu na portalu z grami [rozwiązanie: 1]
- założenie konta na portalu dotyczącym odrabiania lekcji [rozwiązanie: 1]
- wyszukiwanie informacji o nowym filmie w internecie [rozwiązanie: 2]
- oglądanie filmiku na YouTube [rozwiązanie: 2]
- kupno gazety w sklepie [rozwiązanie: 1]
- założenie konta bankowego [rozwiązanie: 1]
- założenie konta e-mail [rozwiązanie: 1]
- kupno przedmiotu na aukcji internetowej [rozwiązanie: 1]
- czytanie bloga [rozwiązanie: 2]
- przesłanie koleżance e-mailem książki z Wolnych Lektur [rozwiązanie: 2]

SŁOWNICZEK

- **umowa:** porozumienie i zgoda na wspólne wykonanie jakiejś czynności lub rzeczy

CZYTELNIA

- **Poradnik dla użytkowników publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych**, Urząd Komunikacji Elektronicznej [PDF], [dostęp: 19.02.2013], http://www.giodo.gov.pl/plik/id_p/1920/j/pl/.

Tekst: Joanna Ruta Baranowska, scenariusz: Weronika Paszewska, konsultacja merytoryczna: Dorota Głowacka.
Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/umowa-stoi/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/c4

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/t1

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/t4

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/t5

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/t7

Podstawa programowa 2017:

Wiedza o społeczeństwie, IV–VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować.

Uczeń wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw.

Informatyka, IV–VI klasa

Treści nauczania

Uczeń posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

Uczeń wymienia zagrożenia związane z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji i opisuje metody wystrzegania się ich.

Język polski, IV–VI klasa

Treści nauczania

Uczeń identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy.

Uczeń wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio.

Uczeń określa temat i główną myśl tekstu.

Uczeń rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji.